

Diadem ASC İllik Hesabat Forması

2.1.1. Emitentin tam və qısaldılmış adı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), dövlət qeydiyyatının tarixi və nömrəsi;

Diadem ASC 2904701591 25.12.2017

2.1.2. Emitentin hüquqi ünvanı və olduğu yer;

Hüquqi ünvan – AZ 5021, Sumqayıt şəhəri, Corat ŞTQ, məh. 71, ev 3.

Olduğu yer - Abşeron rayonu, Xırdalan şəhəri, Şamaxı şossesi (Xırdalan) ev 0 m.0.

2.1.3. Emitentin adında dəyişikliklər olduqda, emitentin bütün əvvəlki adları, habelə onların qeydiyyata alındığı tarixlər, emitent digər hüquqi şəxsin bölünməsi və ya tərkibindən ayrılması şəkildə yenidən təşkil yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxsin adı, emitent hüquqi şəxslərin birləşməsi və ya çevrilmə şəkildə yenidən təşkil yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxslərin adları;

Ad dəyişikliyi, hüquqi şəxsin bölünməsi, yenidən təşkili icra edilməmişdir.

2.1.4. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş filialları və nümayəndəliklərinin adı, olduqları yer və qeydiyyatları haqqında məlumatlar;

Hər hansı filial və ya nümayəndəlik yaradılmamışdır.

2.1.5. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ya ləğv edilmiş hər bir törəmə cəmiyyətinin adı, təşkilati-hüquqi forması, hüquqi ünvanı, qeydiyyatı haqqında məlumatlar, nizamnamə kapitalında emitentin payı, hüquqi şəxsin emitentin törəmə cəmiyyəti hesab olunması üçün əsas olan müqavilənin bağlanma tarixi və qüvvədə olma müddəti;

Hər hansı törəmə cəmiyyət mövcud deyildir.

2.1.6. Emitent şirkətlər qrupunun bir hissəsi olduğu təqdirdə qrupun (emitent daxil olmaqla) iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən bir və ya daha artıq törəmə təşkilatı olan qrupdur) adı;

Hər hansı şirkətlər qrupunun bir hissəsi deyildir.

2.1.7. Emitentin məşğul olduğu fəaliyyət istiqamətləri

Qeyri-yaşayış binalarının o cümlədən: zavod, sex, xəstəxana, məktəb, ofislər, restoran, mağaza, kommersiya mərkəzləri, idman zalları, dayanacaq, anbarlar və sairin tikintisi; tikinti materiallarının topdan satışı, malların saxlanması və anbarlara yığılması üzrə fəaliyyət

2.1.8. Emitent lisenziya və ya icazəyə malik olduqda, onlar üzrə fəaliyyət növləri və qüvvədə olma müddətləri

Fəaliyyət növləri:

Tikinti obyektlərinin memarlıq layihələndirilməsi;

Bina və qurğuların memarlıq layihələndirilməsi;

İnşaat konstruksiyalarının layihələndirilməsi;

EL-59/2019 qeydiyyat nömrəli 25 Yanvar 2019-cu il tarixli lisenziya, müddətsiz.

2.1.9. Emitentin təklif etdiyi məhsullar və xidmətlər

Qeyri-yaşayış binalarının tikintisi.

2.1.10. Emitentin işçilərinin sayı və onun rüblük dinamikası

2024-cü il I rüb – İlin əvvəlində 323 nəfər işçi olub, 58 nəfər işə götürülmüşdür, 80 nəfərə xitam verilmişdir, rüb sonuna qalıq işçi sayı – 301 nəfər;

2024-cü il II rüb –119 nəfər işə qəbul edilmiş, 106 nəfərə xitam verilmişdir, rüb sonuna qalıq işçi sayı – 314 nəfər;

2024-cü il III rüb –58 nəfər işə qəbul edilmiş, 83 nəfərə xitam verilmişdir, rüb sonuna qalıq işçi sayı – 289 nəfər;

2024-cü il IV rüb –25 nəfər işə qəbul edilmiş, 81 nəfərə xitam verilmişdir, rüb sonuna qalıq işçi sayı – 233 nəfər.

2.1.11. Emitentin idarəetmə orqanları haqqında məlumat: direktorlar şurası (müşahidə şurası) (olduqda), icra orqanı, audit komitəsi (olduqda), onların üzvlərinin adı, soyadı, atasının adı

İdarəetmə orqanı Direktor – Dostumalıyev Fuad Azər oğlu

2.1.12. Emitentin fiziki və hüquqi şəxs olan səhmdarlarının (payçılarının) ayrı-ayılıqda sayı;

12. Fiziki şəxs- 2 nəfər

2.1.13. Emitentin nizamnamə kapitalının beş faizi və daha artıq həcmdə səsli səhmlərinə (paylara) malik olan şəxslər (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı; hüquqi şəxsin adı, olduğu yer və VÖEN-i), onların hər birinə məxsus olan səhmlərin sayı (səhmlərin hər növü üzrə ayrıayrılıqda göstərilir) və emitentin nizamnamə kapitalında payı;

Nəbiyev Elbrus Ənvər oğlu x 2 325 375 manat 3100 ədəd Adi adlı səhm (75 faiz)

Dostumalıyeva Kamalə Qocakişi qızı x 775 125 manat 1034 ədəd Adi adlı səhm (25 faiz)

2.1.14. Nizamnamə kapitalında emitentin payı beş faizdən az olmayan hüquqi şəxslər (hüquqi şəxsin adı, olduğu yer, VÖEN-i, nizamnamə kapitalında emitentin payı);

Hüquqi şəxs pay sahibi deyildir.

2.1.15. Emitentin səhmdarlarının (payçılarının) hesabat dövrü ərzində keçirilmiş yığıncaqları barədə məlumat

2.1.15.1. yığıncağın keçirilmə tarixi və yeri (ünvan);

03.06.2024 – cü il, AZ5021, SUMQAYIT ŞƏHƏRİ, CORAT ŞTQ, MƏH 71, ev.3

2.1.15.2. Ümumi yığıncaqda qəbul edilmiş qərarlar.

Cəmiyyət tərəfindən 100 500.00 (yüz min beş yüz) manat məbləğində olan səhmlərin emissiyası aşağıda göstərilən qaydada həyata keçirilsin:

1. "Diadem" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin hər birinin nominal dəyəri 750 (yeddi yüz əlli) manat olan 134 (yüz otuz dörd) ədəd adi, adlı, sənədsiz səhmlər buraxılısı;

2. Cəmiyyətin nizamnamə kapitalı 3 100 500.00 (üç milyon bir yüz min beş yüz) manata bərabər tutulan, hər birinin nominal dəyəri 750 (yeddi yüz əlli) manat olan, 4134 (dörd min bir yüz otuz dörd) ədəd adi, adlı, sənədsiz səhmlər buraxılısı;

2.1.16. Emitentin döviyyədə olan investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışları haqqında məlumat (investisiya qiymətli kağızların hər buraxılışı ayrı-ayrılıqda göstərilir)

2.1.16.1. Investisiya qiymətli kağızın növü və forması;

Adi adlı səhm

2.1.16.2. Investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi və qeydiyyat tarixi;

AZ1002022809 sayılı 21.11.2024-ci il tarixli.

2.1.16.3. Investisiya qiymətli kağızların miqdarı və nominal dəyəri;

4 134 ədəd, bir ədədi 750 (yeddi yüz əlli) manat olmaqla.

2.1.16.4. investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının məcmu nominal dəyəri;

4 134 *750=3 100 500

2.1.16.5. hesabat ili ərzində emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat (hesabat ilində səhmlərin hər növü üzrə ödənilmiş dividendlərin məbləği göstərilir)

Dövr ərzində Dividend ödənişi olmamışdır.

2.1.16.6. Faizli istiqrazlar buraxılışı haqqında məlumatda - istiqrazlar üzrə gəlirliyin illik faiz dərəcəsi;

Faizli istiqraz buraxılışı yoxdur.

2.1.16.7. Investisiya qiymətli kağızların yerləşdirildiyi və ya tədavüldə olduğu fond birjasının adı və olduğu yer (olduqda)

BAKİ FOND BİRJASI

City Point Biznes Mərkəzi, Cəlil Məmmədquluzadə küç, 102A, Bakı, Azərbaycan

2.1.17. Emitent tərəfindən bağlanmış xüsusi əhəmiyyətli əqdlər barədə məlumatlar:

Hər hansı əqd yoxdur.

2.1.17.1. əqdin məbləği;

Əqd bağlanılmayıb.

2.1.17.2. Hesabat tarixinə əqdin ödənilməmiş hissəsi.

Əqd bağlanılmayıb.

2.1.18. Emitent tərəfindən aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlər barədə məlumatlar:

Əqd bağlanılmayıb.

2.1.18.1. Bağlanmış əqdin mahiyyəti, tarixi və məbləği;

Əqd bağlanılmayıb.

2.1.18.2. Aidiyyəti şəxs barədə məlumat və emitentlə aidiyyət əlaqəsi.

Əqd bağlanılmayıb.

2.1.19. İllik hesabatın təsdiq edildiyi ümumi yığıncağın tarixi;

26.06.2025-ci il

2.1.20. Hesabatın açıqlanma mənbəyi haqqında məlumat.

diadem.az

Direktor:

Dostumalıyev Fuad Azər oğlu

“DİADEM” ASC

31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına
Uyğun Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Hesabatı

MÜNDƏRİCAT

MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI
RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

MALİYYƏ HESABATLARI:

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT	6
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT	7
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT	8
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT	9
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR.....	10-37

MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA BƏYANAT 31 DEKABR 2024 TARİXİNDƏ BAŞA CATMIŞ İL ÜZRƏ

Göstərilən bəyanət, "Diadem" ASC-nin (bundan sonra "ASC") maliyyə hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditorlar arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Rəhbərlik, 31 dekabr 2024-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə fəaliyyətinin nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq qaydada əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik aşağıda göstərilənlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Uyğun mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsəduyğun qərarların və təxminlərin qəbul edilməsi;
- MHBS-nin tələblərinə riayət edilməsi və kənarlaşmalar tapıldığı zaman onların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti;
- Əgər ASC normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilsə, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının daimilik prinsipi əsasında hazırlanması.

Rəhbərlik həmçinin aşağıdakı məsələlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- ASC daxilində səmərəli və keyfiyyətli daxili nəzarət sisteminin hazırlanması, təşkili;
- ASC maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və ASC-nin maliyyə vəziyyəti istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil edilməsi;
- Yerli mühasibat sisteminin qanunvericilik və Azərbaycan Respublikasında mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək ASC-nin aktivlərinin qorunmasının təmin edilməsi və;
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması

31 dekabr 2024-ci il tarixinə başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları ASC rəhbərliyi tərəfindən 30 iyun 2025-cü il tarixində təsdiq edilmişdir.

Rəhbərlik adından:

Dostumaliyev Fuad Azər
Direktor

Abdullayev Elşən Eldar
Aparıcı mühasib

MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ

“Diadem” ASC-nin Səhmdarlarına:

Rəy

Biz “Diadem” ASC (bundan sonra “ASC”) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə təqdim edilən və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat, kapitalda dəyişiklik və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın, eləcə də əsas mühasibat prinsipini və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını aparmışıq.

Rəyimizcə, maliyyə hesabatları ASC-nin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmçinin həmin tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər ədalətli əks etdirir.

Şərti müsbət rəy üçün əsas

ASC-nin auditoru kimi təyin edildiyimiz tarix 08.05.2025-cü ildir və 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 31.436.479 AZN qalığındakı mal materialların fiziki inventarizasiyasını müşahidə edə bilmədik. Mal material qalıqları maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkətinin müəyyən edilmiş prosesinin bir hissəsi olduğu üçün və digər iki hesabat üzrə düzəlişlərin zəruri olub olmadığını müəyyən edə bilmədik. Həmçinin Diadem ASC-nin daxili audit rəyi olmadığından daxili audit hesabatlarının düzgünlüyünün yoxlanılması tərəfimizdən aparıla bilməmişdir.

Biz auditori Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə lazım olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika Məcəlləsi”-nin (MBESŞ Məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq ASC-dən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESŞ məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik.

Maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin və idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS (Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, ASC-ni ləğv etmək və ya işini dayandırmaq istəyi olmadığı yaxud bundan başqa digər real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, ASC öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyekti idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər ASC-nin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bütövlüklə, saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fırıldaqcılıq və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya məcmu halda maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir etmə ehtimalı olsun.

Beynəlxalq Audit Standartlarının tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparıldığı zaman peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən ediv qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edir; rəyimizin əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqcılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkarlanmaması riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fırlıdaqcılıq, gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, dələduzluq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, həqiqətə uyğun olmayan şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Şirkətin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə audit üçün vacib olan daxil nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- İstifadə edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən ASC-nin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair qənaətə bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər ASC-nin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.
- Maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

30 iyun 2025-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	7	3.649.133	4.877.388
Təxirə salınmış vergi aktivləri	14	1.583.674	118.983
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		5.232.807	4.996.371
Cari aktivlər			
Məl-Material ehtiyatları	8	31.436.479	37.836.779
Hazır məhsul	9	661.017	661.017
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	10	691.331	1.395.667
Debitor borcları	11	36.035.645	23.613.588
Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər	12	25.323.597	17.847.400
Avans ödənişləri	13	11.319.790	10.043.784
Digər aktivlər	14	3.707.391	6.526.414
Cəmi cari aktivlər		109.175.250	97.924.649
CƏMİ AKTİVLƏR		114.408.057	102.921.020
Öhdəliklər			
Cari öhdəliklər			
Kreditor borclar	16	15.789.851	12.192.107
Alınmış avanslar	17	2.987.636	780.000
Mənfəət vergi öhdəliyi		-	496.429
Vergi öhdəlikləri	18	-	3.641.601
Digər öhdəliklər	19	896.190	96.219
Cəmi cari öhdəliklər		19.673.677	17.206.356
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Müddətli borc öhdəlikləri	20	90.081.865	80.720.112
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	18	5.061.117	-
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		95.142.982	80.720.112
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		114.816.659	97.926.468
Kapital			
Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapital	15	3.100.500	3.000.000
Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)		(3.509.102)	1.994.552
CƏMİ KAPİTAL		(408.602)	4.994.552
CƏMİ KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR		114.408.057	102.921.020

30 iyun 2025-cü il tarixində ASC rəhbərliyi adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Dostumalıyev Fuad Azər
Direktor

Abdullayev Elşən Eldar
Aparıcı mühasib

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Gəlirlər	21	30.373.574	58.436.380
Maya dəyəri xərcləri	24	(32.402.451)	(47.090.825)
Ümumi mənfəət		(2.028.877)	11.345.555
İnzibati və ümumi xərclər	25	(2.514.354)	(1.587.282)
Kommersiya xərcləri	27	-	(22.700)
Sair əməliyyat	23	5.017.635	-
Əməliyyat gəliri		474.404	9.735.573
Maliyyə gəliri	22	5.000	-
Maliyyə xərcləri	26	(7.337.581)	(7.410.515)
Məzənnə fərqi gəlir/ (zərər)	28	(21.391)	(5.030)
Vergidən əvvəlki mənfəət		(6.879.568)	2.320.028
Mənfəət vergi xərci (gəliri)	29	1.375.914	(464.006)
Xalis mənfəət		(5.503.654)	1.856.022
Digər məcmu xərc		-	(58.604)
Digər məcmu gəlir		-	5.335
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		(5.503.654)	1.802.753

30 iyun 2025-cü il tarixində ASC rəhbərliyi adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Dostumalıyev Fuad Azər
Direktor

Abdullayev Elşən Eldar
Aparıcı mühasib

	Səhm kapitalı	Digər kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital:
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	3.000.000	-	10.994.449	13.994.449
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	1.802.753	1.802.753
Elan edilmiş dividend	-	-	(10.802.650)	(10.802.650)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	3.000.000	-	1.994.552	4.994.552
Səhm kapitalının artımı	100.500	-	-	100.500
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	(5.503.654)	(5.503.654)
Elan edilmiş dividend	-	-	-	-
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	3.100.500	-	(3.509.102)	(408.602)

30 iyun 2025-cü il tarixində ASC rəhbərliyi adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Dostumaliyev Fuad Azər
Direktor

Abdullayev Elşən Eldar
Aparıcı mühasib

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət		(6.879.568)	2.320.028
Vergidən əvvəl mənfəəti xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə üzləşdirmək məqsədilə aparılmış qeyri-nağd düzəlişlər:			
Torpaq, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	7	1.070.899	867.314
Məzənnə fərqindən zərər		21.391	5.030
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		(5.787.278)	3.192.372
Dövriyyə vəsaitlərində dəyişikliklər			
Mal-material ehtiyatları üzrə xalis artım	8	6.400.300	(3.988.098)
Debitor borclar üzrə xalis artım	11	(12.422.057)	(6.418.336)
Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər.	12	(7.476.197)	(150.796)
Avans ödənişlər üzrə xalis artım	13	(1.276.006)	2.647.635
Digər aktivlər üzrə xalis (azalma)/artım	14	2.883.597	(2.477.661)
Kreditor borclar üzrə xalis artım	16	3.597.744	5.170.218
Alınmış avanslar üzrə xalis artım	17	2.207.636	(11.679.581)
Vergi ödəlikləri üzrə xalis artım	18	1.419.516	646.913
Digər öhdəliklər üzrə xalis artım	19	799.971	(318.157)
Vergidən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(9.652.774)	(13.375.491)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(668.355)	(50.212)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş daxil olan xalis pul vəsaitləri		(10.321.129)	(13.425.703)
İnvestisiya fəaliyyəti			
Torpaq, tikili və avadanlıqların alınması	7	-	(1.022.710)
Torpaq, tikili və avadanlıqların satılması		154.540	68.839
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş pul vəsaitləri		154.540	(953.871)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti			
Müddətli borc öhdəlikləri	20	9.361.753	24.096.569
Ödənilmiş dividend		-	(10.802.650)
Səhm kapitalına qoyuluş		100.500	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		9.462.253	13.293.919
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə məzənnə fərqindən təsir</i>			-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri xalis artım		(704.336)	(1.085.655)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri - ilin əvvəlinə	10	1.395.667	2.481.322
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri -ilin sonuna		691.331	1.395.667

30 iyun 2025-cü il tarixində ASC rəhbərliyi adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Dostumalıyev Fuad Azər
Direktor

Abdullayev Elşən Eldar

Aparıcı mühasib

1. ASC və onun fəaliyyəti

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatmış il üzrə “Diadem” ASC (bundan sonra hazırkı qeyddə “ASC” adlandırılacaq) üçün hazırlanmışdır. ASC Azərbaycanın qeyri-yaşayış binalarının tikintisi üzrə fəaliyyət göstərən aparıcı şirkətlərindəndir. Bu ASC Azərbaycan Respublikasının Qanunvericiliyinə uyğun olaraq 25 dekabr 2017-ci il tarixində 2904701591 qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatata alınmış və Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarına uyğun olaraq yaradılmışdır. “ASC” 2018-cu ildən fəaliyyətə başlamışdır. Diadem ASC-nin direktoru 13.05.2024-cü ildə dəyişərək Dostumalyev Fuad Azər oğlu olmuşdur.

Hüquqi fəaliyyət ünvanı: Abşeron rayonu, Sumqayıt şəhəri, Corat ŞTQ, MƏH 71, ev 3 .

2. ASC-nin əməliyyat mühiti

2024-cü ildə Azərbaycanda iqtisadi artım 4,1% olub. Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) 126,3 milyard manat təşkil edərək, əvvəlki illə müqayisədə 4,1% artıb. İqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 0,3%, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 6,2% artıb.

ÜDM istehsalının sektoral bölgüsü belədir: sənaye 35,9%, ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri 10,7%, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı 7,0%, tikinti 6,7%, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq 5,7%, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə 2,4%, informasiya və rabitə 1,9%, digər sahələr isə 19,9% paya sahib olub. Məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 9,8%-ni təşkil edib.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 12 382,5 manata bərabər olub.

Valyuta ehtiyatları 72 milyard dollardan çox, daxili dövlət borcu 17.6% artaraq 18 milyard 659,7 milyon manat, xarici borcu isə 20.1% (və ya 1 milyard 301.2 milyon ABŞ dolları) azalaraq 5 milyard 160 milyon dollar (və ya 2024-cü il üzrə ÜDM-in 6,9 faizi) təşkil etmişdir. Ümumilikdə, Azərbaycanın dövlət borcu 27 milyard 431,1 manat olub ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 2.2% və ya 580.7 milyon manat çoxdur.

2024-cü ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 36388,0 milyon manat proqnoza qarşı 37164,2 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da proqnozla müqayisədə 776,2 milyon manat və ya 2,1 faiz, 2023-cü illə müqayisədə isə 5,5 faiz və ya 1927,8 milyon manat çoxdur. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert nəzərə alınmadan dövlət büdcəsinin gəlirləri proqnoza nisbətən 3,3 faiz çox icra edilməklə 24383,2 milyon manat təşkil edib. 2024-cü ildə dövlət büdcəsinin xərcləri isə 6,5% artaraq 37 milyard 719,7 milyon manat və ya təsdiq olunmuş proqnoza qarşı 2 milyard 22,6 milyon manat (5,1 faiz) az icra edilib. Hesabat ilində icrası təmin edilmiş xərclər 2024-cü ilin dövlət büdcəsi xərclərinin 94,9 faizini təşkil edib. Dövlət büdcəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası məqsədilə nəzərdə tutulmuş 4855,8 milyon manat vəsaitin 99,4 faizi və ya 4828,5 milyon manatı sifarişçi təşkilatlar tərəfindən istifadə olunub. Dövlət büdcəsinin kəsiri isə 555,5 milyon manat təşkil edib, 2023-cü ildə bu rəqəm 883,7 milyon manat idi.

2024-cü ildə də Azərbaycanın valyuta bazarında sabitlik müşahidə olundu və manatın ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi dəyişmədi. AMB-nin valyuta ehtiyatları təxminən 5% azaldığı halda, ARDFN-nin aktivləri 10% artaraq 62 milyard ABŞ dollarını keçdi. Fond 30 tona yaxın qızıl alaraq bu qiymətli metala qoyduğu investisiyaların məbləğinə görə, dünyada ilk 5-likdə qərarlaşdı.

Azərbaycanın maliyyə sabitliyini qorumaq və iqtisadi inkişafı dəstəkləmək məqsədi ilə ilin gedişində faiz dəhlizinin parametrləri 8 dəfə dəyişdirilərək uçot dərəcəsi 8%-dən 7,25%-ə, faiz dəhlizinin yuxarı həddi 9%-dən 8,25%-ə, aşağı həddi isə 6,5%-dən 6,25%-ə endirildi.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı Dünya Bankının dəstəyi ilə “Yaşıl Taksonomiya”-nı təsdiqlədi və ölkənin bank sektoru iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə çərçivəsində 2 milyard manatlıq yaşıl maliyyələşdirmə öhdəliyi götürdü.

2. ASC-nin əməliyyat mühiti (davamı)

Azərbaycan Respublikası öz ərazi bütövlüyünü təmin ediyindən eibərən işğaldan azad edilmiş ərazilərə yeni investisiyaları təşviq etmiş və yenidən qurma üçün dövlət vəsaiti ayırmışdır. Belə ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionunun bərpa və yenidənqurma işləri üçün 2021-ci ildə 2,2 milyard, 2022-ci ildə 2,7 milyard manat vəsait ayrılıb. 2023-cü ilin büdcəsində isə işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası üçün ötən illə müqayisədə 13 faiz daha çox, yəni 3 milyard manat nəzərdə tutulub. 2024-cü ildə isə bu məbləğ 5 milyard AZN-dən çox olmuşdur.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə sosial-iqtisadi həyatın geri qaytarılmasında özəl sahibkarlar əhəmiyyətli rol oynayır. Dövlət həmin ərazilərə yerli və xarici biznes nümayəndələrinin investisiya qoyması üçün əlverişli mühitin yaradılmasını prioritet istiqamətlərdən biri kimi götürüb. Bu məqsədlə 2022-ci il noyabrın 16-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı” təsdiqlənib. Proqramın əsas hədəf göstəricilərindən biri azad olunmuş ərazilərdə iqtisadiyyatın yenidən qurulması üçün yeni investisiyaların cəlb olunması ilə sahibkarlıq mühitinin formalaşdırılmasıdır. Sahibkarlıq mühitinin əlverişliliyini artırmaq və biznes fəaliyyətinin inkişafına dəstək vermək də Dövlət proqramının əsas məqsədlərindəndir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə sahibkarlıq fəaliyyətini təşviq etmək üçün hökumət artıq bir sıra mühüm addımlar atıb. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin məlumatına əsasən, bu il yanvarın 1-dək işğaldan azad edilmiş ərazilərdə biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün agentliyə 1339 müraciət daxil olub. Müraciətlərin əhəmiyyətli hissəsi, yəni 873-ü yerli, 466-sı isə 37 ölkəni əhatə edən xarici müraciətlərdir. Türkiyə, Rusiya, Qazaxıstan və Macarıstandan olan sahibkarlar Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə investisiya qoymağa xüsusən maraqlıdırlar. Dövlət tərəfindən müəyyənlanmış sahibkarlığa dəstək mexanizmləri qısa müddətdə bu ərazilərdə biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən hüquqi və fiziki şəxslərin sayını artıracaq.

Dövlətin planlı və mərhələli şəkildə apardığı bərpa prosesinin ilk mərhələsi olan ərazilərin minalardan təmizlənməsi Azərbaycan Ordusunun şanlı Zəfərindən dərhal sonra başlanılıb. Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin məlumatına görə, 2020-2022-ci illərdə 57,6 min hektar ərazi minalardan təmizlənilib. Həmçinin qeyd edək ki, “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın birinci prioritetinin birinci istiqaməti işğaldan azad olunmuş 280 min hektar ərazinin 2022-2026 –ci illərdə minalardan, partlamamış hərbi sursatdan, tərkibində partlayıcı olan qurğulardan və digər partlayıcı qalıqlardan təmizlənməsini nəzərdə tutur. Bununla həmin ərazilər bütövlükdə tam təhlükəsiz yaşayış və sosial-iqtisadi həyatın bərpası üçün uyğun olacaq.

Həmin ərazilərdə investisiya mühitinin qurulması üçün növbəti mərhələ sayılan fiziki infrastrukturun böyük hissəsi artıq qurulub. İşğaldan azad olunmuş ərazilər elektrik enerjisi ilə tam təmin olunub. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları ölkənin vahid enerji şəbəkəsinə qoşulub. Nəqliyyat infrastrukturu tam sürətlə bərpa olunmaqla, ölkənin digər şəhər və rayonlarının yol infrastrukturu ilə birləşdirilib. Region üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Tərtər–Çaylı–Suqovuşan–Talış, Əhmədbəyli–Füzuli–Şuşa avtomobil yolunun (Zəfər yolu) və Laçın şəhərinə daxil olmadan yeni alternativ avtomobil yolunun tikintisi artıq başa çatdırılıb. Digər avtomobil yollarının tikinti və bərpasının 2026-cı ilin sonunadək başa çatdırılması nəzərdə tutulub. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının su ilə təmin olunması məqsədilə dövlət proqramında su anbarlarının, suvarma və paylayıcı kanalların, nasos stansiyalarının, subartezian quyularının, hidroqovşaqların və digər su təsərrüfatı obyektlərinin mərhələli şəkildə təmiri, bərpası və yenilərinin tikintisinin 2026-cı ilin sonunadək yekunlaşdırılması planlaşdırılıb. Postkonflikt ərazilərində artıq iki beynəlxalq hava limanı fəaliyyət göstərir. Üçüncü aeroportun - Laçın hava limanının tikintisinin isə iki il ərzində başa çatdırılacağı gözlənilir.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı tətbiq olunan əsas mühasibat prinsipləri aşağıda göstərilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları

Cəmiyyətin hazırkı maliyyə hesabatları Mühasibat Uçotu Beynəlxalq Standartları Şurası (“MUBSS”) tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (“MHBS”) əsasında, aşağıdakı şərtlər istisna olmaqla hazırlanmışdır.

Müqayisəli məlumatların hazırlanmasına dair tələb

1 sayılı MUBS maliyyə hesabatlarının təqdimatına dair ümumi tələbləri, onların strukturuna dair təlimatları və onların məzmununa dair minimum tələbləri müəyyən edir. 1 sayılı MUBS müəssisələrdən tam maliyyə hesabatlarını təqdim edilərkən əvvəlki il üçün müqayisəli məbləğləri (qeydlərdəki müqayisəli məbləğlər daxil olmaqla) təqdim etməyi tələb edir.

ASC maliyyə hesabatlarında müqayisəli məlumatları təqdim etməmişdir, beləki bu hesabat çərçivəsində tələb olunmur

Fasiləsizlik prinsipi.

Maliyyə hesabatları ASC-nin yaxın gələcəkdə fəaliyyətini normal şərtlər altında davam etdirəcəyi ehtimalı nəzərə alınaraq hazırlanmışdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, ASC yaxın gələcəkdə ləğv olunacağına, habelə fəaliyyətini dayandırmağa və ya Azərbaycan Respublikasının Qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditörlərə qarşı müdafiə axtarışına istək və ya ehtiyac olmadan fəaliyyətini davam etdirəcək.

Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyətin gedişində ASC-nin aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olduğu fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi fərdi maliyyə hesabatları standartları, Rəhbərlik tərəfindən ASC-nin davamlılıq prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və daimilik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Davamlılıq prinsipi təxminlərinin Rəhbərlik tərəfindən dəyərləndirilməsi zamanı naməlum olan gələcək hadisələr və ya şərtlər üzrə müəyyən fərziyyələrin edilməsi vacibdir.

Əməliyyat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə (“AZN”) əks olunmuşdur. Azərbaycan Manatı Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları =1.7000 AZN; 1 Avro=1.7724 AZN; 1 Rus rublu=0.016318 (01 yanvar 2024: 1 ABŞ dolları =1.7000AZN; 1 Avro=1.8766 AZN; 1 Rus rublu=0.0188).

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

Təqdimatın əsasları. Maliyyə hesabatları aşağıda göstərilmiş mühasibat uçotu prinsiplərində başqa cür qeyd olunmayıbsa (məsələn, müəyyən maliyyə alətləri ədalətli dəyər prinsipi ilə ölçülür) tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır. İlkən alış dəyəri adətən aktivlərin mübadilə edilə biləcəyi ədalətli dəyərə əsaslanır.

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alına bilən və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

ASC-nin əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülür və ehtimal edilir ki, bazar iştirakçıları bu zaman öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ya ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ya ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

ASC-nin mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə üçün məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsinə və bütünlüklə ədalətli dəyərin müəyyən olunmasında məlumatların əhəmiyyətinə əsaslanaraq müxtəlif iyerarxik kateqoriyalara bölünür:

- 1-ci səviyyə - ədalətli dəyər eyni aktivlər/öhdəliklərin aktiv bazardakı mövcud qiymətindən (dəyişdirilməmiş) əldə edilir.
- 2-ci səviyyə - ədalətli dəyər 1-ci səviyyədə göstərilən mövcud qiymətlərdən fərqli olaraq aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (məs., qiymətlər) və ya dolaylı yolla (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə edilə bilən məlumatlardan əldə olunur.
- 3-cü səviyyə - ədalətli dəyər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan (müşahidə edilə bilinməyən məlumatlar) aktiv və öhdəliklər üçün məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə mexanizmlərindən əldə olunur.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasındakı köçürmələr ASC tərəfindən dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda tanınır. Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün ASC hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alış tarixinə aktivini almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlıdır. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalарına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyatı çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və da müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir.

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma və ölçmə

Maliyyə aktivləri ilkin tanınmada sonradan amortizasiya hesablanmış dəyərlə, digər ümumi gəlir (DMG) vasitəsilə ədalətli dəyərlə tanınan aktivlər və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən alətlər kimi təsnifləşdirilir.

İlkin tanınmada maliyyə aktivlərinin təsnifatı maliyyə aktivləri üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin xüsusiyyətlərindən və ASC-nin bunları idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeldən asılıdır. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya ASC-nin praktik vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları istisna olmaqla ASC ilk öncə maliyyə aktivlərini ədalətli dəyərlə ölçür və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən alətlər kimi tanınan aktivlər üçün əməliyyat xərclərini əlavə edir.

Maliyyə aktivinin amortizasiya dəyəri ilə və ya DMG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi üçün qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsini (“YƏMFÖ”) təşkil edən pul vəsaitlərinin hərəkəti yaradılmalıdır. Bu qiymətləndirməyə “YƏMFÖ testi” deyilir və bu, hər bir alət üzrə ayrıca aparılır.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

ASC-nin maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeli, onun pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmaq məqsədilə maliyyə aktivlərinin idarəedilməsi metodunu təsvir edir. Başqa sözlə, ASC-nin biznes modeli pul vəsaitlərinin hərəkətinin müqavilədən, maliyyə aktivlərinin satışından və ya onların hər ikisindən yaranacağını müəyyən edir.

Qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması əməliyyatları alqı-satqı tarixində, yəni Cəmiyyət aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır.

Sonrakı ölçülmə

Sonrakı ölçülmə məqsədilə maliyyə aktivləri dörd kateqoriyaya təsnifləşdirilir:

- Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri;
- Məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürməklə DMG vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- Uçotdan çıxarılanda məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürmədən DMG vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (kapital alətləri);
- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);

Bu kateqoriya ASC-ə daha uyğundur.

Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, ASC maliyyə aktivini amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçməlidir:

- Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır; və
- Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri sonradan Effektiv Faiz Dərəcəsi (EFD) metodundan istifadə etməklə ölçülür və dəyərsizləşmə hesablanır. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə aktiv uçotdan çıxarılanda, dəyişiklik ediləndə və ya dəyərsizləşəndə tanınır.

ASC-nin bütün maliyyə aktivləri amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, ASC borc alətlərini DMG ilə ədalətli dəyərlə ölçməlidir:

- Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də satılmaq məqsədilə saxlanılır; və
- Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

DMG ilə ədalətli dəyərlə borc alətləri üçün faiz gəliri, xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi və dəyərsizləşmə zərərləri və ya qaytarmalar mənfəət və ya zərərdə digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır və amortizasiya hesablanmış dəyərlə maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada hesablanır. Ədalətli dəyərdə qalan dəyişikliklər DMG ilə tanınır. Uçotdan çıxarılanda DMG-də tanınmış məcmu ədalətli dəyərdə dəyişiklik mənfəət və ya zərərdə yenidən bölüşdürülür.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

ASC-nin DMG ilə ədalətli dəyərlə borc alətləri mövcud deyil.

DMG ilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (kapital alətləri)

İlkin tanınmada Cəmiyyət 32 sayılı “Maliyyə alətləri: Təqdimatı” adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edə bilər. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərəre aid edilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərəre və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda digər gəlir kimi tanınır. Lakin ASC alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxilolmalardan faydalanırsa, belə gəlirlər DMG-də tanınır. DMG vasitəsilə ədalətli dəyərlə kapital alətləri üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılır.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

ASC-nin saxladığı ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərinə ticarət üçün saxlanılan maliyyə aktivləri, ilkin tanınmada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri və ya ədalətli dəyərlə ölçülməsi mütləq olan aktivlər daxildir.

Yaxın zamanda satış və ya yenidən alış məqsədi ilə əldə olunarsa, maliyyə aktivləri ticarət üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Effektiv hecinq alətləri kimi təyin olunmayan törəmə alətlər, o cümlədən ayrılmış əlaqədar törəmə alətlər də satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Yalnız əsas məbləğ və faizlərin ödənilməsinə təşkil etməyən pul vəsaitlərinin hərəkətini yaradan maliyyə aktivləri, biznes modeldən asılı olmayaraq, mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilir. Borc alətlərinin amortizasiya hesablanmış dəyərlə və ya DMG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilməsi üçün yuxarıda təsvir edilən meyarlara baxmayaraq borc alətləri, bununla uçot uyğunsuzluğu aradan qaldırılır və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldılarsa, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kimi təyin edilə bilər.

Hibrid müqavilənin tərkib hissəsi olan, maliyyə öhdəliyini və ya qeyri-maliyyə əsas müqaviləni ehtiva etdirən asılı törəmə alət, aşağıdakı hallarda əsas müqavilədən ayrılır və ayrıca alət kimi uçota alınır: iqtisadi xüsusiyyətlər və risklər əsas müqavilə ilə sıx əlaqəli deyildir, asılı törəmə alətlə eyni şərtləri olan ayrıca alət törəmə alət anlayışına uyğundur və hibrid müqavilə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməyən alət kimi ölçülmür. Müqavilə əsasında tələb olunacaq pul vəsaitlərinin hərəkətini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən müqavilənin şərtlərində dəyişiklik olanda və ya maliyyə aktivini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən aktivlər kateqoriyasından xaric yenidən təsnifləşdiriləndə yenidən qiymətləndirmə aparılır. Maliyyə aktivinə dair əsas müqaviləni ehtiva etdirən hibrid müqavilə daxilində asılı törəmə alət ayrıca uçota alınmır. Maliyyə aktivini, asılı törəmə alətlə birlikdə, tam şəkildə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə aktivini kimi təsnifləşdirilməlidir.

Uçotdan çıxarma

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan (yəni ASC-nin adından) çıxarılır:

- Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının müddəti başa çatmışdır;
- ASC özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini “tranzit” razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və ya ASC: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə köçürmüş, nə də özündə saxlamış, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

ASC aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu köçürdükdə və ya “tranzit” razılaşmasına qoşulduqda, mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaları saxlayıb-saxlamadığını və nə dərəcədə saxladığını qiymətləndirir. ASC nə aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş, nə də özündə saxlamışdırsa, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdürsə, aktiv ASC-nin həmin aktivdə davam edən iştirakı həddində əks etdirilir. Bu halda ASC əlaqəli öhdəliyi də tanıyır. Köçürülmüş aktiv və əlaqəli öhdəlik ASC-nin saxladığı hüquq və öhdəlikləri əks etdirən əsaslarla ölçülür.

Aktivdə iştirakın köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri və ASC-dən tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən daha az olanı ilə ölçülür.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

ASC ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan bütün borc alətləri üçün gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyatı tanıyır. GKZ müqaviləyə uyğun olaraq ödəniləcək müqavilədə nəzərdə tutulan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə ASC-nin alınmasını gözlədiyi bütün pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında fərq ilkin effektiv faiz dərəcəsinə yaxın dərəcə ilə diskontlaşdırmaqla müəyyən edilir.

GKZ iki mərhələdə müəyyən edilir. İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artmayan kredit öhdəlikləri üçün GKZ növbəti 12 aylıq dövr ərzində mümkün olan defolt hadisəsindən irəli gələn kredit zərərləri üçün ayrılır (12 aylıq GKZ). İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artan kredit öhdəlikləri üzrə kredit ehtiyatı aktivin qalan müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır.

Ticarət debitor borcları üçün ASC GKZ-nin hesablanması sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir.

Beləliklə, ASC kredit riskində dəyişiklikləri izləmir, əvəzinə hər hesabat tarixində AMəGKZ əsasında kredit zərərinə tanıyır.

DMG ilə ədalətli dəyərlə borc alətləri üçün ASC aşağı kredit riskinin sadələşdirilməsini tətbiq edir. Hər bir hesabat tarixində ASC lazımsız xərc və ya səy sərf etmədən əldə edilə bilən bütün əsaslı və təsdiqlənən məlumatlardan istifadə edərək borc alətinin aşağı kredit riskinə məruz qalıb-qalmadığını qiymətləndirir. Bundan əlavə, ASC müqavilə ödənişləri 90 gündən çox gecikdiriləndə kredit riskində əhəmiyyətli artımın mövcud olduğunu hesab edir.

Müqavilə üzrə qalan məbləğlərin tam şəkildə ASC-nin saxladığı hər hansı kredit təminatları nəzərə alındıqdan əvvəl əldə edilə bilməsi ehtimalının zəif olduğuna işarə edən daxili və ya xarici məlumat mövcud olduğu təqdirdə maliyyə aktivləri üzrə defoltun baş verdiyi hesab edilə bilər. Maliyyə aktivləri müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin bərpa ediləcəyi əsaslı olaraq gözlənilməyəndə silinir.

Maliyyə öhdəlikləri

İlkin tanınma və ölçmə

Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınma zamanı, müvafiq olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri, kreditlər və borc öhdəlikləri və ya effektiv hecinqdə hecinq aləti kimi təyin olunmuş törəmə alətləri kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır və kreditlər, borclar və kreditor borcları halında birbaşa aid edilən əməliyyat xərcləri çıxılır. ASC-nin maliyyə öhdəliklərinə ticarət və digər kreditor borcları daxildir.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

Sonrakı ölçmə

Maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi onların aşağıda göstərilən təsnifatından asılıdır:

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri və ticarət üçün saxlanılan maliyyə öhdəlikləri və ilkin tanınmada Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri daxildir.

Maliyyə öhdəlikləri yaxın zamanda geri alınmaq məqsədilə qəbul edilsə ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya eyni zamanda 9 sayılı MHBS-də müəyyən edildiyi qaydada hecinq münasibətlərində hecinq aləti kimi təyin olunmayan törəmə maliyyə alətləri daxildir. Ayrılmış əlaqəli törəmə alətlər də effektiv hecinq aləti kimi təyin edilmədiyi hallarda ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi təsnifləşdirilir.

Ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər üzrə gəlir və ya zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

İlkin tanınma tarixində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi tanınmış öhdəliklər ilkin tanınma tarixində və yalnız 9 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulan meyar qarşılananda təyin olunur. ASC hər hansı maliyyə öhdəliyini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan öhdəlik kimi təyin etməmişdir.

Kreditlər və borc öhdəlikləri

İlkin tanınmadan sonra faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri daha sonra effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya hesablanmış dəyərlə qiymətləndirilir. Gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərərdə öhdəliklərin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də amortizasiya prosesi vasitəsilə əks etdirilir. Amortizasiya hesablanmış dəyər satınalma zamanı tətbiq edilən endirimi və ya əlavə qiyməti və effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsi olan haqq və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır. EFD-nin amortizasiyası mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərclərinə daxil edilir. Bu kateqoriya faiz hesablanan kreditlərə və borc öhdəliklərinə tətbiq edilir.

Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması bu halda dayandırılır ki, həmin öhdəlik ya dayandırılmış, ya ləğv olunmuş, ya da müddəti bitmiş olsun. Əgər mövcud maliyyə öhdəliyi həmin kreditor qarşısında fərqli şərtlərlə başqa öhdəliklə əvəz edilərsə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilərsə, bu cür əvəzedilmə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərq mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda öz əksini tapır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı xalis əsasda həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və da xalis məbləğ kimi təqdim edir.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və sair debitor borcları ilk öncə ədalətli dəyərlə tanınır və sonra effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatı çıxaraq, amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülür. Debitor borcları ASC-nin müəyyən şərtsiz asılı olaraq ödəniş almaq hüququndan ibarətdir.

Nağd pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Nağd pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri əldə olan pul, tələbli depozitlər və nağda çevrilə bilən digər qısa müddətli yüksək likvidli investisiyalardan ibarətdir və dəyərində əhəmiyyətsiz dərəcədə dəyişikliklərə məruz qalır.

Kreditor borcları

Kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır.

Borc öhdəlikləri

Bütün borc vəsaitləri ilkin olaraq borc vəsaitləri ilə əlaqədar olaraq qiymətli kağızların emissiyasında əldə edilmiş xalis gəlirin ədalətli dəyərində tanınır. Borc vəsaitləri effektiv faiz metodunu istifadə etməklə amortizasiya dəyəri ilə hesablanır. Əmlak müəssisə və avadanlıqların tikintisinə görə alınmış borc vəsaitləri üzrə faiz xərcləri aktivlərin aidliyi üzrə istifadəsi üçün hazırlanması və tamamlanmasına sərf olunan zaman müddətində kapitallaşdırılır. Bütün digər borc xərcləri xərcə silinir.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Əmlak, tikili və avadanlıqlar, yığılmış köhnəlməni və tələb olunduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyerdə qeydə alınır. Satışdan yaranan gəlir və zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Davam edən tikintilər

Davam edən tikintilər, tikinti ilə birbaşa əlaqəli olan müctəlif əlavə xərclər də daxil olmaqla, əmlak, tikili və avadanlıqların əldə edilməsi ilə bağlı bütün xərcləri ehtiva edir. Bu aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya və köhnəlmə faktiki olaraq istifadəyə hazır olduqda başlanır.

Köhnəlmə/amortizasiya

Torpaq üçün amortizasiya hesablanmır. Digər əsas vəsaitlər üzrə köhnəlmə azalan qalıq metoduna, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı xidmət müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

Qurğu və avadanlıqlar	20%
Nəqliyyat vasitələri	25%
Mebel, və avadanlıqlar	20%
Kompüter və rabitə avadanlıqları	25%

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, ASC-nin həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat 24 sayılı “Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar” adlı MUBS-yə uyğun olaraq açıqlanır.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər. Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilər.

Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyinə uyğun olaraq göstərilmişdir. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə bilavasitə kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlirlər haqqında hesabatda qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və passivlərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədilə onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. Təxirə salınmış vergi qalıqları, balans tarixinə qüvvədə olan vergi dərəcələrinə əsasən müvafiq təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi aktiv müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və ya öhdəliyi ancaq bir müəssisədəxilində əvəzləşdirilə bilər. Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərdən yaranan və eləcə də keçmiş illərdən gələn zərərdən yaranmış olan vergi aktivləri ancaq o vaxt istifadə edilə və ya tanına bilər ki, gələcək illərdə ASC-nin gəlir əldə edəcəyi guman edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri mövcud fərqlərin gələcək vergi mənfəətindən tutulması mümkün olacağı halda tanınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi müvəqqəti fərqlərin bərpa vaxtına ASC tərəfindən nəzarət olunması və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə dəyişilməsi ehtimalının mümkünlüyü istisna olmaqla şərik və törəmə müəssisələrə qoyulan investisiyalardan irəli gələn müvəqqəti fərqlərdən təmin olunur.

Torpaq vergisi.

Azərbaycan Respublikasında torpaq mülkiyyətçiləri və istifadəçiləri müxtəlif dərəcələrlə torpaq vergisinə cəlb olunurlar.

Hər 100 kvadratmetr üçün 0,1 AZN ilə 10 AZN arasında dəyişən vergi dərəcəsi torpaq növündən, yəni kənd təsərrüfatı, sənaye, tikinti, rabitə, ticarət və ya yaşayış məqsədləri üçün torpaq sahələrindən asılıdır.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

Hesabat dövrü – təqvim ayı. Torpaq sahibi olan və ya istifadə edən hüquqi şəxslər üçün vergi bəyannaməsinin təqdim edilməsi üçün son tarix hər ilin 15 mayıdır, vergi avqustun 15-dən və noyabrın 15-dən gec olmayaraq bərabər hissələrlə ödənilməlidir.

Əmlak vergisi.

Əmlakın qalıq dəyərindən artıq bir məbləğdə sığortalanması və əmlak vergisi bazar dəyəri ilə hesablandığı hallar istisna olmaqla, rezident hüquqi şəxslər və daimi nümayəndəliyi olan qeyri-rezident hüquqi şəxslər üçün vergi bazası onların əsas vəsaitlərinin orta illik qalıq dəyəridir. Beləliklə, bu cür hüquqi şəxslərə məxsus əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyəri 1% dərəcəsi ilə əmlak vergisinə tutulur.

Eyni zamanda rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər üçün vergi bazasına binalar və onların hissələri, habelə rezident fiziki şəxslərin su və hava nəqliyyat vasitələri daxildir, burada əmlak vergisi dərəcəsi mülkiyyət növündən asılı olaraq dəyişir.

Hesabat dövrü - təqvim ili. Əsas vəsaitlərə sahib olan hüquqi şəxslər hesabat dövründən sonrakı ilin 31 mart tarixindən gec olmayaraq vergi bəyannaməsi təqdim etməlidirlər. Əmlak vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər vergiləri avans şəklində (keçən il əmlak vergisinin 20% -i) hər rübün ikinci ayının 15-dək yuxarıda göstərilən müddətdən gec olmayaraq son qalığı ilə ödəyirlər.

ASC-nin fəaliyyətinə hesablanmış digər müxtəlif vergilər də mövcuddur. Bu vergilər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda daxil edilmişdir.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar.

Əmək haqları, məvaciblər, Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (misal üçün, səhiyyə və uşaq bağçası xidmətləri və ərzaq) Cəmiyyət işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

Xərclər.

Xərclər mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda funksiyalarına görə əks etdirilir. Xərclərin xarakterinə uyğun kateqoriyaya ayrılması ASC-nin əməliyyat funksiyasına əsaslanır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər.

Şərti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmır. İqtisadi mənfəəti özündə cəmləşdirən mənbələrin xaric olma ehtimalı az olduqda, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına qeydlərdə açıqlanır.

Mal-material ehtiyatları.

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri ilə xalis satış dəyərindən ən aşağı olan dəyərdə qeydə alınır. Mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Hazır məhsul və başa çatdırılmamış tikinti işlərinin maya dəyərində borc vəsaitləri üzrə xərclər istisna olmaqla, xammal, birbaşa işçi qüvvəsi, digər birbaşa xərclər və müvafiq istehsal xərcləri (normal iş həcmində əsasən) daxildir. Xalis satış dəyəri işin başa çatdırılma və satış xərcləri çıxılmaqla, fəaliyyətin adi gedişində təxmin edilən satış qiymətidir.

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

Ehtiyatlar.

ASC keçmiş hadisələr nəticəsində cari hüquqi və ya əsaslanmış öhdəliyə malik olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərə yaradan ehtiyatların azalma ehtimalı olduqda və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə uçota alınır. Ehtiyat kimi tanınan məbləğ hesabat dövrünün sonunda müvafiq risklər və qeyri-müəyyənliklər də nəzərə alınmaqla cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğin təxmini göstəricisidir. Ehtiyatı hesablayarkən cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan pul vəsaitlərinin təxminindən istifadə edilirsə, ehtiyatın qalıq dəyəri bu pul vəsaitlərinin cari dövrə olan diskontlaşdırılmış dəyərinin cəminə bərabərdir (pulun vaxt dəyərinin əhəmiyyət kəsb etdiyi hallarda). Ehtiyatın qarşılınması üçün tələb edilən iqtisadi faydaların tam və ya qismən üçüncü şəxslərin hesabına geri qaytarılması gözlənilirsə, debitor borc aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, üçüncü tərəfin kompensasiya ödəməsi ehtimalı var və bu məbləğ etibarlı şəkildə təxmin edilə bilər.

Avans ödənişləri.

Avans ödənişləri dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla maya dəyərində uçota alınır. Qabaqcadan ödənişə aid olan mal və xidmətlərin bir ildən sonra əldə edilməsi gözlənildikdə və ya qabaqcadan ödəniş ilkin uçot zamanı uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilən aktivə aid olduqda, qabaqcadan ödəniş uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilir.

Aktivlərin alınması üçün qabaqcadan ödənişlər, ASC-nin həmin aktiv üzrə nəzarəti əldə etdiyi halda və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin ASC-ə daxil olması ehtimal edildikdə, həmin aktivin balans dəyərinə köçürülür. Digər qabaqcadan ödənişlər, qabaqcadan ödənişlərə aid olan mal və xidmətlər əldə edildikdə mənfəət və zərər hesabatına silinir. Qabaqcadan ödənişlərə aid olan aktivlər, mal və xidmətlərin əldə edilməyəcəyinə dair əlamət mövcud olduqda, qabaqcadan ödənişin balans dəyəri silinir və müvafiq dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır.

Əlavə dəyər vergisi.

Vergi qanunvericiliyi alış və satışlar üzrə əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) netto əsasında ödənməsinə icazə verirlər.

ƏDV öhdəliyi: ƏDV öhdəliyinə balans hesabatı tarixində baş vermiş alışlar üzrə hesablanmış, müştərilərdən alınacaqlardan tutulub büdcəyə ödənilən satışlardan daxil olunan ƏDV aiddir. Əlavə olaraq balans hesabatı tarixinə aid olmayan satışlar üzrə də ƏDV öhdəliyi (ertələnmiş ƏDV) yaranır. Alınacaqların amortizasiyası üçün ehtiyatlar hesablandıqda dəyərsizləşmə zərəri lazimi yerlərdə ƏDV daxil edilməklə xalis debitor borcları üzrə hesablanır. Ertələnmiş ƏDV öhdəliyi debitorun vergi öhdəliklərindən azad edilməsinədək saxlanılır.

Əvəzləşdirilən ƏDV: Əvəzləşdirilən ƏDV balans hesabatı tarixindən kənarında baş verən alışlara aiddir. Əvəzləşdirilən ƏDV alışlar üçün ödəniş edildikdən sonra satışdan daxil olan ƏDV-dən tutulur.

Gəlirlər

15 sayılı MHBS, müştərilərlə bağlanmış müqavilələr üzrə yaranan gəlirləri hesablamaq üçün beş mərhələli bir model təqdim edir. Gəlirlər, 15 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq ASC-nin mal və xidmətlərin müştəriyə ötürülməsi hüququ üzrə ehtimalı əks etdirən məbləğdə tanınır. Müştərilərlə olan müqavilələrdən əldə edilən gəlirlər, ASC-nin müştəriyə vəd edilmiş mal və ya xidmətin ötürülməsi yolu ilə icra öhdəliyini yerinə yetirdikdə tanınır. Mal və ya xidmət, müştəri həmin mal və ya xidmətin nəzarəti hüququna malik olduğu zaman ötürülür. Gəlirlər ƏDV və hər hansı endirimlər üzrə göstərilir.

(məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot prinsiplərinin xülasəsi (davamı)

ASC müştəriyə vəd edilmiş mal və ya xidmətin müddət ərzində ötürülməsi, eyni zamanda müqavilə üzrə icra öhdəyini müddət ərzində yerinə yetirilməsi və gəlirin müddət ərzində tanınması aşağıdakı meyarlardan biri yerinə yetirildiyi təqdirdə həyata keçirir:

- ASC-nin icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsi ilə müştərinin faydalanması eyni zamanda baş verdikdə;
- ASC fəaliyyəti nəticəsində müştərinin nəzarəti altında olan hər hansı bir aktiv yaradır və ya təkmilləşdirir;
- ASC-nin fəaliyyəti ASC-ə alternativ istifadəsi olan bir aktiv yaratmır və bu günə qədər fəaliyyətinə görə ödəmə hüququna malikdir.

Müddət ərzində yerinə yetirilən hər bir icra öhdəliyi üçün gəlir həmin icra öhdəliyinin tam yerinə yetirilməsi istiqamətində irəliləyişin ölçülməsi yolu ilə tanınmalıdır.

Digər gəlirlər

Əsas fəaliyyət növləri olmayan əməliyyatlardan digər gəlirlərə daxil olunur. Digər gəlirlər hesablama metodu əsasında uçota alınır.

Nizamnamə kapitalı.

ASC-nin nizamnamə kapitalı qeydiyyatdan keçmiş kapıldan ibarətdir.

Nizamnamə kapitalının həcmindəki dəyişikliklərin təsdiqlənməsi illik ümumi yığıncağın qərarı ilə həyata keçirilir.

Alınmış avanslar.

Müştərilərdən alınan avanslar əvvəlcə öhdəlik kimi tanınacaq, lakin vaxt keçdikcə və ya ASC-nin adi fəaliyyəti nəticəsində aktiv olacağı gözlənilir. Müştərilərdən alınan avanslar əvvəlcə alınan əvəzin ədalətli dəyəri və onlarla əlaqəli əməliyyat xərcləri ilə tanınır və sonradan amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülür.

Dividendlər.

Dividendlər elan edildikləri dövrdə kapitalda əks etdirilir. Hesabat dövrünün başa çatmasından sonra, lakin maliyyə hesabatlarının imzalanmasından əvvəl elan edilmiş dividendlər haqqında məlumat “hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr” Qeydində açıqlanır. Mənfəətdən dividendlər və digər ödənişlər ASC-nin yerli qanunvericiliyə uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarına əsasən həyata keçirilir. Azərbaycan qanunvericiliyində cari ilin xalis mənfəəti bölüşdürmənin əsası kimi müəyyən edilir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

ASC növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və passivlərin balans dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və passivlərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı istifadə müddəti.

Rəhbərlik, əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər üzrə təxmin edilən ədalətli dəyəri və müvafiq köhnəlmə və amortizasiya ayırmalarını müəyyən edir. Bu təxminlər, ASC-nin həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Əgər faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olarsa, o zaman rəhbərlik köhnəlmə ayırmalarını artıracaq və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri siləcəkdir. Faydalı istifadə müddətinə hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıdakı şərtlərdən və ya təxminlərdən hər hansı dəyişərsə, bu köhnəlmə dərəcələrində dəyişikliklərin baş verməsinə səbəb ola bilər.

Debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı.

Debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı rəhbərliyin fərdi müştəri hesabları üzrə alınacaqların geri qaytarılma ehtimalını qiymətləndirməsinə əsaslanır. Müştərinin mühüm maliyyə çətinlikləri, müflis olması ehtimalı və ya ödəmələrində qeyri-davamlılıq alınacaqların potensial olaraq dəyərdən düşdüyünün göstəricisidir. Əsas müştərinin kredit ödəmə qabiliyyətində problem olduqda real fərqlər bu ehtimallardan fərqlənə bilər və ya real ödənilməmə ehtimallardan daha yüksək ola bilər.

Alınacaq məbləğ üzrə daha artıq məbləğ daxil olmayacağı ehtimalı olduqda debitor borcu yaradılmış ehtiyat hesabına silinir.

Ticari borcların qiymətdən düşmə üçün qiymətləndirilmiş gələcək hərəkəti aktivlərin müqavilə üzrə hərəkətinə və rəhbərliyin keçmişdə müddəti keçmiş borclarla qarşılaşma və onların bərpası mümkünlüyü təcrübəsinə istinadən ehtimal olunur. Keçmiş təcrübə keçmiş dövrə təsir etməyən müasir şərait elementlərinin təsirinin qiymətləndirilməsi və hazırda mövcud olmayan keçmiş dövrə aid elementlərin təsirinin ixtisar edilməsi vasitəsilə hazırkı müşahidəyə uyğunlaşdırılır.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi.

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik ASC-nin maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Cəmiyyətin gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu.

ASC öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün fəal bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir.

5. Yeni düzəliş edilmiş uçot standartları və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Cari ildə ASC 31 dekabr 2020-ci il illik hesabat dövrü üçün effektiv olan və öz əməliyyatlarına uyğun olan MHBS və MHBS-nin BMHŞK-si tərəfindən buraxılmış bütün tətbiq olunan yeni yenidən işlənmiş Standardları və Şərhləri qəbul etmişdir. Bu yeni və yenidən işlənmiş Standardlar və Şərhlər cari və ya əvvəlki illər üçün hesabatı verilmiş məbləğlərə təsir edən ASC-nin uçot siyasətində əhəmiyyətli dəyişikliklərlə nəticələnmişdir.

Aşağıdakı Standardlar və Şərhlər 01 yanvar 2021-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan və ASC-ə əhəmiyyətli dərəcədə təsir etməyən maliyyə hesabatları dövrlərinə ilk dəfə tətbiq edilir:

3 sayılı MHBS: “Biznesin tərifı”

“Müəssisələrin birləşməsi” adlı 3 sayılı MHBS-yə düzəliş izah edir ki, müəssisə hesab olunmaq üçün inteqrasiya edilmiş fəaliyyətlər və aktivlər dəstinə ən azından birlikdə məhsul yaratmaq qabiliyyətinə əhəmiyyətli töhfə verən giriş komponentlər və əhəmiyyətli proses daxil olmalıdır. Bundan əlavə, düzəliş bir müəssisənin məhsul yaratmaq üçün lazım olan bütün giriş komponentlərini və prosesləri əhatə etmədiyi halda belə mövcud ola biləcəyini izah edir. Bu düzəlişlərin Müəssəsinin maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır, lakin Müəssə hər hansı müəssisələrin birləşməsinə daxil olarsa, gələcək dövrlərə təsir edə bilər.

7 sayılı MHBS, 9 sayılı MHBS və 39 sayılı MUBS-a düzəlişlər: Faiz dərəcəsi etalonu islahatı

9 sayılı “Maliyyə alətləri” adlı MHBS-yə və 39 sayılı “Maliyyə alətləri: Tanınma və ölçülmə” adlı MUBS-a düzəlişlər faiz dərəcəsi etalonu islahatının birbaşa təsirinə məruz qalan bütün hedcinq münasibətlərinə tətbiq edilən bir sıra azad etmələri nəzərdə tutur. Hedcinq münasibətinə o zaman təsir göstərilir ki, islahat hedcinq maddəsinin və/və ya hedcinq alətinin etalona əsaslanan pul vəsaitlərinin hərəkətinin müddəti və/və ya məbləği barədə qeyri-müəyyənliklər yaratsın. Bu düzəlişlər Müəssəsinin maliyyə hesabatlarına təsir göstərmir, çünki Müəssəsinin faiz dərəcəsinin hedcinqi münasibətləri yoxdur.

1 sayılı MUBS və 8 sayılı MUBS-a düzəlişlər “Əhəmiyyətlilik” anlayışının tərifı

Düzəlişlər, “məlumatların buraxılması, təhrif edilməsi və ya gizlədilməsi halında, ümumi təyinatlı maliyyə hesabatlarının əsas istifadəçilərinin konkret hesabat verən müəssisə haqqında maliyyə məlumatlarını verən maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri qərarlara təsir göstərəcəyi əsas olaraq gözlənilə bilərsə, həmin məlumatlar əhəmiyyətli hesab olunur”. Düzəlişlər əhəmiyyətliliyin məlumatın maliyyə hesabatları kontekstində fərdi olaraq və ya digər məlumatlarla birlikdə təbiətindən və ya miqyasından asılı olacağını aydınlaşdırır. Məlumatların təhrif edilməsi, əsas istifadəçilər tərəfindən verilən qərarlara təsir göstərəcəyi əsas olaraq gözlənilə bilərsə əhəmiyyətli hesab olunur.

29 mart 2018-ci il tarixində buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Konseptual Əsasları

Konseptual əsaslar standart deyildir və əhatə olunan konsepsiyaların heç biri hər hansı bir standartın konsepsiya və ya tələblərini ləğv etmir. Konseptual əsasların məqsədi BMUSŞ tərəfindən standartların hazırlanmasına və maliyyə hesabatlarını hazırlayanlara tətbiq olunan standart mövcud olmadığı təqdirdə uyğun mühasibat uçotu siyasətlərini hazırlamağa kömək etmək, eləcə də standartların başa düşülməsi və şərh edilməsində bütün tərəflərə kömək etməkdir. Bu mühasibat uçotu prinsiplərini Konseptual Əsaslara uyğun hazırlamış müəssisələrə təsir göstərəcək. Yenidən nəzərdən keçirilmiş Konseptual əsaslar özündə bəzi yeni konsepsiyaları cəmləşdirir, aktiv və öhdəliklər üçün yenilənmiş təriflər və tanınma meyarlarını təqdim edir və bəzi vacib anlayışlara aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlərin Müəssəsinin edilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır.

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi

2020-ci ilin yanvar ayında öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi üzrə tələbləri müəyyən etmək üçün MUBS 1 sayılı MUBS-un 69-76 bəndlərinə düzəlişlər dərc etmişdir. Düzelisələr aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- Hesablaşmanı təxirə salmaq hüququ nə deməkdir;
- Təxirə salmaq hüququ hesabat dövrünün sonunda mövcud olmalıdır;
- Cəmiyyətin təxirə salmaq hüququndan istifadə edə bilməsi təsnifləşdirməyə təsir etmir;
- Yalnız çevrilən öhdəlikdəki əlaqədar törəmə aləti özü-özlüyündə kapital aləti olarsa, öhdəliyin şərtləri təsnifləşdirməyə təsir göstərmir.

Bu düzəlişlər 01 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Hal-hazırda Müəssə düzəlişlərin onun cari təcrübəsinə təsirini və mövcud kredit müqavilələrinə yenidən nəzərdən keçirilməsinə ehtiyacın olub-olmamasını qiymətləndirir.

Konseptual əsaslara istinad – 3 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSŞ, “Müəssisələrin Birləşməsi” adlı 3 sayılı MHBS-yə “Konseptual Əsaslara İstinad” adlı düzəliş qəbul etmişdir. Düzelisələr 1989-cu ildə buraxılmış “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Prinsipləri”nə istinadı, tələbləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirmədən, 2018-ci ilin mart ayında buraxılmış “Maliyyə Hesabatlarının Konseptual Əsasları”na istinadla əvəz etmək məqsədini daşıyır.

Bundan əlavə, Şura, 37 sayılı MHBS və ya 21 sayılı BMHŞK “Tutumlar” əhatə dairəsində olan öhdəliklər və potensial öhdəliklər üçün (bunlar ayrı-ayrılıqda yerinə yetirilərsə) yaranan potensial ‘gün 2’ gəlir və ya zərərləri ilə bağlı problemdən qaçınmaq üçün 3 sayılı MHBS-nin tanıma prinsipinə istisna əlavə etmişdir.

Eyni zamanda, Şura, “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Prinsipləri”nə istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək potensial aktivlərə dair 3 sayılı MHBS-dəki mövcud göstərişi aydınlaşdırmağa qərar vermişdir.

Düzəlişlər 01 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və gələcək dövrlərə tətbiq olunur. Bu düzəlişlərin Müəssənin maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi gözlənilmir.

6. Balans və əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni ASC-nin nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda göstərilir:

“DIADEM” ASC

(məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Əmlak, qurğu və avadanlıqlar

Əmlak, qurğu və avadanlıqlar qalıqları aşağıdakı kimidir:

	Qurğu və avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Kompüter və rabitə avadanlıqları	Cəmi
01 yanvar 2022-ci il tarixinə	4.126.952	412.796	18.350	4.558.098
Əlavələr	421.660	769.640	166.084	1.357.384
Köhnəlmə xərci	(879.679)	(221.454)	(23.518)	(1.124.651)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	3.668.933	960.982	160.916	4.790.831
Əlavələr	17.980	1.004.730	-	1.022.710
Köhnəlmə xərci	(726.972)	(105.500)	(34.842)	(867.314)
Silinmə	(47.291)	-	(21.548)	(68.839)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	2.912.650	1.860.212	104.526	4.877.388
Köhnəlmə xərci	(582.530)	(462.238)	(26.131)	(1.070.899)
Silinmə	-	(157.356)	-	(157.356)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	2.330.120	1.240.618	78.395	3.649.133

8. Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatlarının siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Tikinti materialları və qurğuları	31.436.479	37.836.779
Cəmi mal-material ehtiyatları	31.436.479	37.836.779

9. Hazır məhsul üzrə ehtiyat

Hazır məhsul üzrə ehtiyatların siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Hazır məhsul üzrə ehtiyat	661.017	661.017
Cəmi hazır məhsul üzrə ehtiyat	661.017	661.017

10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Bank hesablarında pul vəsaitləri	691.331	1.395.667
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	691.331	1.395.667

Banklarda olan pul vəsaitləri aşağıdakılardan ibarətdir:

Maliyyə institutu	Valyuta	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
"ABB" ASC	AZN	644.774	404.013
"ABB" ASC	USD	1.206	24.507
"ABB" ASC	EUR	724	767
"ABB" ASC	RUB	304	350
"Kapital bank" ASC	AZN	171	171
"Expressbank" ASC	AZN	22.033	18.475
"Expressbank" ASC	USD	6	814.292
"Expressbank" ASC	EUR	1	2.839
"Expressbank" ASC	RUB	22.112	130.253
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		691.331	1.395.667

11. Debitor borclar

Debitor borclarının siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Debitor borclar	36.035.645	23.613.588
Cəmi debitor borclar	36.035.645	23.613.588

12. Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər

Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər.	25.323.597	17.847.400
Cəmi müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər.	25.323.597	17.847.400

13. Avans ödənişləri

Avans ödənişlərinin siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Mal-material ehtiyatları üçün avans ödənişi	11.317.518	9.935.062
Bakı Baş Gömrük idarəsinə avans ödənişi	2.272	108.722
Cəmi avans ödənişləri	11.319.790	10.043.784

14. Digər aktivlər

Digər cari aktivlərin siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Alınmış mallara görə ƏDV	2.733.038	1.663.555
Təxirə salınmış vergi aktivləri	151.849	118.983
Təxirə salınmış vergi aktivləri (mənfəət vergisi üzrə)	1.431.825	-
ƏDV depozit hesabı	117.137	755.807
Satış məqsədilə saxlanılan digər aktivlər	-	3.479.623
Digər aktivlər	125.684	627.429
Vergiyə debitor borclar	731.532	-
Cəmi digər aktivlər	5.291.065	6.645.397

15. Səhm kapitalı

ASC iştirakçılarının nizamnamə kapitalındakı payları aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

	31 dekabr 2024-cü il			31 dekabr 2023-cü il		
	Səhm	%	Məbləğ	Səhm	%	Məbləğ
Nəbiyev Elbrus Ənvər	3.100	75	2.325.000	3.000	75	2.250.000
Dostumaliyeva Kamalə Qocakişi	1.034	25	775.000	1.000	25	750.000
Cəmi səhm kapitalı	4.134	100	3.100.500	4.000	100	3.000.000

16. Kreditor borclar

Kreditor borcların siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Kreditor borclar	20.609.034	12.192.107
Gözlənilən kreditor borc üzrə azalma üçün ehtiyat	(4.819.183)	-
Cəmi kreditor borclar	15.789.851	12.192.107

31.12.2024-cü il tarixində yaradılmış “Gözlənilən kreditor borc üzrə azalma üçün ehtiyat”-ı müəssisənin kreditor borcu olduğu ancaq qarşı tərəflərin fəaliyyətini dayandırdığı və ya borcların artıq tələb edilmədiyini üçün yaradılmışdır.

Gözlənilən kreditor borc üzrə azalma üçün ehtiyat:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Gözlənilən kreditor borc üzrə azalma üçün ehtiyatı ilin əvvəlinə	-	-
Gözlənilən kreditor borc üzrə azalma üçün ehtiyatı il ərzində	(4.819.183)	-
Gözlənilən kreditor borc üzrə azalma üçün ehtiyatı il sonuna	(4.819.183)	-

17. Alınmış avanslar

Alınmış avanslar aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Müştərilərdən alınmış avanslar	2.987.636	780.000
Cəmi alınmış avanslar	2.987.636	780.000

18. Vergi öhdəlikləri

Vergi öhdəlikləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Əmlak vergisi öhdəliyi	-	40.498
Təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri	5.061.117	3.601.103
Cəmi vergi öhdəlikləri	5.061.117	3.641.601

19. Digər öhdəliklər

Digər öhdəliklər aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
İşçi heyətinə qısamüddətli kreditör borcları	29.574	17.200
İcarə üzrə qısamüddətli kreditör borcları	15.480	-
Sosial sığorta və təminat üzrə öhdəliklər	58.661	79.019
Gələcək hesabat dövrünün gəliri	400.000	-
Vergi üzrə ehtiyat	392.475	-
Cəmi digər öhdəliklər	896.190	96.219

20. Müddətli borc öhdəlikləri

Müddətli borc öhdəlikləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Rezident banklar və digər təşkilatlardan götürülmüş borc vəsaitləri:		
"ABB" ASC	9.774.816	11.609.010
Cəmi	9.774.816	11.609.010
Fiziki şəxslərdən götürülmüş borc vəsaitləri:		
Dostumalıyeva Kamalə Qocakişi qızı	45.324.562	46.090.962
Həmzəyev Həzi Mikayıl oğlu	74.761	74.761
Nəbiyev Elbrus Ənvər oğlu	19.412.680	13.493.167
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	15.495.046	9.452.212
Cəmi borc vəsaitləri	90.081.865	80.720.112

21. Gəlirlər

Gəlirlərin siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Mal-material ehtiyatlarının satışı üzrə gəlirlər	-	75.863
Göstərilən xidmət	91.865	57.724
Xidmət (lahiyələndirmə)	367.596	-
İcarə	2.469.000	-
Görülmüş işlər	1.109.048	-
Tikinti üzrə gəlir	26.336.065	58.302.793
Cəmi gəlirlər	30.373.574	58.436.380

22. Maliyyə gəliri

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Maliyyə gəliri	5.000	-
Cəmi Maliyyə gəliri	5.000	-

23. Sair əməliyyat gəlirləri

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Sair əməliyyat gəlirləri	198.452	-
Kreditor borclar üzrə yaranan ehtiyat	4.819.183	-
Cəmi Sair əməliyyat gəlirləri	5.017.635	-

24. Maya dəyəri xərcləri

Maya dəyəri xərclərinin siyahısı aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Material xərcləri	(8.334.049)	(41.378.787)
İşçilik və material	(19.738.942)	-
Nəqliyyat xərcləri	(275.379)	(254.220)
Əmək haqqı və əlaqəli xərclər	(2.456.732)	(4.560.949)
Sosial sığorta xərcləri	(458.450)	-
Lahiyə xərcləri	(68.000)	-
Digər xərclər	-	(29.555)
Amortizasiya xərcləri	(1.070.899)	(867.314)
Cəmi maya dəyəri xərcləri	(32.402.451)	(47.090.825)

25. İnzibati və ümumi xərclər

İnzibati və ümumi xərclər xərclərinin siyahısı aşağıdakı kimidir:

İnzibati və ümumi xərclər	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Gömrük xərci	(5.544)	(25.376)
Əmək haqqı	(1.643.883)	-
Sosial sığorta xərcləri	(309.420)	-
Vergi xərcləri	(34.482)	(40.498)
Kommunal xərclər	-	(2.314)
Rabitə xərci	(48.516)	(45.969)
Yemək və sair xərcləri	(14.112)	-
Sığorta xərcləri	(62.166)	(55.206)
Ezamiyyə xərci	(12.157)	(79.191)
İcarə xərci	(29.485)	(568.275)
Peşəkar xidmətlər	(26.000)	(30.000)
Təmir xərci	(61.527)	(60.796)
Bank xidməti xərcləri	(58.784)	(271.508)
Digər xərclər	(174.206)	(408.149)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(34.072)	-
Cəmi inzibati və ümumi xərclər	(2.514.354)	(1.587.282)

26. Maliyyə xərcləri

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Bank kreditləri üzrə faiz xərci	(1.294.747)	(1.435.732)
Borc vəsaitləri üzrə faiz xərci	(6.042.834)	(5.974.783)
Cəmi maliyyə xərcləri	(7.337.581)	(7.410.515)

27. Kommersiya xərcləri

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Kommersiya xərcləri	-	(22.700)
Cəmi maliyyə xərcləri	-	(22.700)

28. Məzənnə fərqiindən zərər

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Məzənnə fərqiindən zərər	(21.391)	(5.030)
Cəmi Məzənnə fərqiindən zərər	(21.391)	(5.030)

29. Mənfəət vergisi

ASC vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hazırlayır və bu hesablamalar MHBS-dən fərqlənə bilər. Bəzi xərclər vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergidən azad olduğundan ASC müəyyən daimi vergi fərqlərinin təsirinə məruz qalır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınmasında müxtəlif üsulların istifadə edilməsinə, eləcə də bəzi aktivlər üzrə vergi uçotunda olan qalıqların maliyyə hesabatlarında olan qalıqlara nisbətən fərqli olması nəticəsində yaranır.

(a) Mənfəət vergisi xərcinin komponentləri:

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
Cari mənfəət vergisi xərci	(55.911)	(410.438)
Təxirə salınmış mənfəət vergi xərc/gəlir	1.431.825	(53.568)
Digər xərclər	-	(53.269)
İl üzrə cəmi mənfəət vergisi xərci	1.375.914	(517.275)

(b) Mənfəət vergisi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzləşdirilməsi

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
MHBS-yə uyğun vergidən əvvəlki mənfəət	(6.879.568)	2.320.028
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	55.911	(464.006)
Digər xərclər	-	(53.269)
Təxirə salınmış mənfəət vergi xərc/gəlir	1.431.825	
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	1.375.914	(517.275)

30. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	691.331	1.395.667
Debitor borclar	36.035.645	23.613.588
Cəmi maksimal kredit riski	36.726.976	25.009.255

(məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

Qarşı tərəf borcunu müəyyən edilmiş ödəmə müddətində tam ödəyə bilmədikdə, ASC kredit riskinə məruz qalır. Adətən, da maliyyə aktivlərinin balans dəyəri ASC-nin məruz qaldığı kredit riskinin maksimum miqdarını əks etdirir. Potensial kredit riskinin azaldılması üçün aktiv və passivlərin əvəzləndirilməsi imkanı böyük əhəmiyyət kəsb etmir. ASC-nin kredit riski üzrə konsentrasiyalara məruz qalan maliyyə alətləri əsasən pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, banklarda müddətli depozitlər və debitor borclarından ibarətdir.

30. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı)

ASC-nin məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

Maliyyə riski amilləri

Fəaliyyətin adi gedişində ASC alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, digər xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri nəticəsində yaranan bazar riskləri ilə üzləşir.

Qiymətlərdəki dəyişikliklərdən asılı olaraq bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər ASC-nin maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. ASC-nin ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və ASC-nin maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün ASC-nin əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. Maliyyə riskinin vacib komponentləri likvidlik riski, xarici valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və kredit riskidir.

Valyuta riski

Xarici valyuta riski, maliyyə alətlərinin dəyərinin xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə görə dəyişməsi riskidir. Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş aktivlər (banklardakı depozitlər və debitor borcları) və passivlər (kredit borcları və digər passivlər) xarici valyuta riskini yaradır. Xarici valyuta riskini idarə etmək üçün. ASC hər hansı rəsmi prosedurlara malik olmasa da, rəhbərlik fəaliyyət göstərdiyi sektorda baş verən tendensiyalardan kifayət qədər məlumatlıdır və bu cür risklərin azaldılması üçün bəzi tədbirlər görmüşdür.

ASC-nin xarici valyuta məzənnə dəyişikliyi riskinə məruz qalma vəziyyəti 31 dekabr 2024-cü il tarixinə aşağıda göstərilmişdir:

Maliyyə aktivləri	AZN	ABŞ dolları	Avro	Rusiya rublu	31.12.2024
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	666.978	1.212	725	22.416	691.331
Debitor borclar	36.029.955	5.690	-	-	36.035.645
Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər	25.323.597	-	-	-	25.323.597
Cəmi maliyyə aktivləri	62.020.530	6.902	725	22.416	62.050.573
Maliyyə öhdəlikləri					
Kreditor borclar	13.978.836	1.694.889	82.205	33.921	15.789.851
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	13.978.836	1.694.889	82.205	33.921	15.789.851
Açıq balans vəziyyəti	48.041 694	(1.687 987)	(81.480)	(11.505)	46.260.722

(məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

30. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Vayuta riski (davamı)

ASC-nin xarici valyuta məzənnə dəyişikliyi riskinə məruz qalma vəziyyəti 31 dekabr 2023-cü il tarixinə aşağıda göstərilmişdir:

Maliyyə aktivləri	AZN	ABŞ dolları	Avro	Rusiya rublu	31.12.2023
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	422.659	838.799	3.606	130.602	1.395.667
Debitor borclar	23.607.234	6.354	-	-	23.613.588
Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər	17.847.400	-	-	-	17.847.400
Cəmi maliyyə aktivləri	41.877.293	845.153	3.606	130.602	42.856.655
Maliyyə öhdəlikləri					
Kreditor borclar	12.105.899	86.208	-	-	12.192.107
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	12.105.899	86.208	-	-	12.192.107
Açıq balans vəziyyəti	25.154.042	758.945	3.606	130.602	30.664.548

Likvidlik riski

Likvidlik riski aktiv və passivlərin ödəmə müddətlərinin uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Likvidliyin idarə edilməsinə ASC-nin yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə ASC-nin nüfuzuna qəbul edilməyən zərər və ya risk zərəri vurmamaqla, öhdəliklərin müddəti başa çatdıqda onların likvidliyini daim təmin etməkdən ibarətdir. Rəhbərlik, 31 dekabr 2024-cü il tarixlərində ASC-nin cari ödəmə strukturunun hər hansı bir əhəmiyyətli likvidlik riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

Aşağıdakı cədvəldə ASC-nin maliyyə öhdəlikləri ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığı üçün 1 il ərzində ödənilməli qalıqlar onların balans dəyərində bərabərdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

Maliyyə aktivləri	1 ayadək	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 1 ilədək	1 ildən 3 ilədək	31.12.2024
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	118.644	572.687	-	-	691.331
Müqavilə üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə görə görülmüş işlər	-	-	24.786.234	537.363	25.323.597
Debitor borclar	-	-	21.714.782	14.320.863	36.035.645
Cəmi maliyyə aktivləri	118.644	572.687	46.501.016	14.858.226	62.050.573
Maliyyə öhdəlikləri					
Kreditor borclar	-	-	13.439.848	2.350.003	15.789.851
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	13.439.848	2.350.003	15.789.851
Xalis likvidlik çatışmazlığı	118.644	572.687	33.061.168	12.508.223	46.260.722
Yığılmış likvidlik çatışmazlığı	118.644	691.331	33.752.499	46.260.722	-

30. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

Maliyyə aktivləri	1 ayadək	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 1 ilədək	31.12.2023
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1.395.667	-	-	1.395.667
Debitor borclar	-	23.613.588	-	23.613.588
Cəmi maliyyə aktivləri	1.395.667	23.613.588	-	25.009.255
Maliyyə öhdəlikləri				
Kreditor borclar	-	-	12.192.107	12.192.107
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	12.192.107	12.192.107
Xalis likvidlik çatışmazlığı	1.395.667	23.613.588	(12.192.107)	12.817.148
Yığılmış likvidlik çatışmazlığı	1.395.667	25.009.255	12.817.148	-

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

31 dekabr 2024-ci il tarixinə	Qalıq dəyər	Ədalətli dəyər
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	691.331	691.331
Debitor borclar	36.035.645	36.035.645

31 dekabr 2023-cü il tarixinə	Qalıq dəyər	Ədalətli dəyər
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1.395.667	1.395.667
Debitor borclar	23.613.588	23.613.588

31. Hesabat dövründən sonrakı hadisələr

Hesabat dövründən sonra heç bir əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.